

VIII LIETUVOS MOKINIŲ ETNINĖS KULTŪROS OLIMPIADA
ŠALIES ETAPAS

ETNOKULTŪRINIO PAŽINIMO TESTAS
TEMA „KALENDORINIAI PAPROČIAI IR LIAUDIES KŪRYBA“

Amžiaus grupė: 8–10 kl.

60 taškų

Laikas užduotims atlikti

45 min.

Šeduva

2026 m. balandžio 30 d.

1. Pažiūrėkite, kaip Šakių kultūros centro Griškabūdžio padalinio vaikų ir jaunimo folkloro ansamblio „Užnovietis“ dalyviai švenčia Sekmines. Atsakykite į klausimus:

1.1. Kas yra pagrindiniai Sekminių veikėjai šiame filme?

Atsakymas: _____ Piemenys

1.2. Kodėl per šią šventę vainikams pinti ir namų duris bei vartus puošti buvo naudojami berželiai? Pažymėkite tris teisingus atsakymus:

- Berželis – Švenčiausios Mergelės Marijos simbolis
- Buvo tikima, kad beržas apsaugo namus nuo nelaimių
- Berželiai simbolizavo naują derlių
- Buvo linkima, kad visi namiškiai gyventų santarvėje
- Berželiams priskirta stipri vegetacinė jėga tikint, kad jų gyvybingumas gali persiduoti žemei, gyvuliams, žmonėms

1.3. Kokius tris paukščius pamėgdžioja mergaitė?

- 1) _____ Varnėną
- 2) _____ Gandrą
- 3) _____ Pempe

1.4. Kaip vadinami tradiciniai piemenų muzikos instrumentai, kuriuos pučia vaikai? Pažymėkite teisingą atsakymą:

- Skudučiai
- Kerdžiaus ragai
- Birbynės

1.5. Kodėl per Sekmines vainikuojamos karvės? Pažymėkite du teisingus atsakymus:

- Kad ramiai ganytūsi
- Kad duotų daugiau pieno
- Kad už karvių apvainikavimą piemenys iš šeiminių gautų vaišių
- Kad paženklintų labiausiai priganytas sočias karves

1.6. Kaip dar buvo vadinamos Sekminės? Pažymėkite tris teisingus atsakymus:

- Piemenų šventė
- Vaikų šventė
- Karvių šventė
- Berželių šventė
- Ganiavos pradžios šventė
- Sambariai

1.7. Kaip vadinamos dainos, kurias dainuoja vaikai, pašiepdami pramigusius piemenukus ir vadindami juos „spirgučiais“?

Atsakymas: _____ Oliavimai

1.8. Kokio žanro daina skamba įrašo pradžioje? Pažymėkite teisingą atsakymą:

- Kalendorinė
- Darbo (ganymo)
- Našlaičių

1.9. Kas vadinama *piemenukų pautiene*? Pažymėkite teisingą atsakymą:

- Piemenukų šokamas šokis
- Piemenukų žaidžiamas žaidimas
- Ant laužo kepama kiaušiniene

16 taškų

Vertinimas

2. Kada švenčiamos Sekminės?

Atsakymas: _____ septintą savaitę po Velykų (visada sekmadienį), 50-tą dieną po Velykų (visada sekmadienį) – tinka bet kuris atsakymas

1 taškas

Vertinimas

3. Per Jurgines žmonės lankydavo javus eidami ratu aplink laukus, nešdami apeiginės duonos kepaliukus, kiaušinius, žvakes.

3.1. Ką šeimininkės įkepdavo į apeiginę duoną?

Atsakymas: _____ Kiaušinį

3.2. Ką darydavo šeimininkas su Jurginių apeigine duona, aplankęs pasėlius? Pažymėkite du teisingus atsakymus:

- Išdalindavo duoną piemenukams
- Vieną kepaliuką užkasdavo į žemę, kitą parnešdavo namo
- Parsineštą kepaliuką padalindavo visiems šeimos nariams
- Duoną sutrupindavo ir lesindavo paukščius
- Duoną išdalindavo elgetoms

3 taškai

Vertinimas

4. Lietuvių tautosakoje yra daugybė patarlių ir priežodžių, susijusių su kalendoriniais darbais. Ką nusako ši patarlė: „Šv. Jurgis tvartus atidaro, o šv. Martynas – uždaro“?

Atsakymas: _____ Ganiavos trukmę

1 taškas

Vertinimas

5. Tai margučių dekoravimo ornamentai. Įrašykite į lentelę šiems ornamentams naudojamų simbolių reikšmes, pasirinkę iš sąrašo:

- ☉ Dievaitės Žemynos ženkle simbolis
- ☉ Gyvybės, energijos ir nemirtingumo simbolis
- ☉ Keturių metų laikų arba keturių mėnulio fazių simbolis

Ornamentas	Simbolis	Simbolio reikšmė
	Kryžius	Keturių metų laikų arba keturių mėnulio fazių simbolis
	Dirva	Dievaitės Žemynos ženkle simbolis
	Žaltys	Gyvybės, energijos ir nemirtingumo simbolis

3 taškai

Vertinimas

6. Kiekvienai kalendorinei šventei buvo būdingos tam tikros dainos. Kuri iš šių dainų dainuojama *advento–Kalėdų* laikotarpiu, kuri – *Velykų*?

<p><i>Labas vakars, pon gaspador! – Ei lalo, Labas vakars, pon gaspador! Ar jau miegi saldų miegą? – Ei lalo. Išsibudink, pasijudink! – Ei lalo. Atsikėlė gaspadorius, – Ei lalo, O ir langą atsidarė, – Ei lalo. Lalauninkai meldžia poną, – Ei lalo, Auksinėį į delmoną, – Ei lalo!</i></p>	<p><i>Aš pasikėliau anksti rytelio Aleliumai, rūtela, anksti rytelio. Dai ir sumaliau du sietų rugelių, Aleliumai, rūtela, du sietų rugelių. Du sietų rugelių, o tracių griekių, Aleliumai, rūtela, o tracių griekių.</i></p>
Velykų	Advento–Kalėdų

2 taškai

Vertinimas

7. Pažiūrėkite į nuotraukas.

1)

2)

7.1. Kokios kalendorinės šventės akimirkas matote?

Atsakymas: _____ Rasų (Joninių)

7.2. Ką simbolizuoja deginamos stebulės (1 pav.)?

Atsakymas: _____ Saulę

7.3. Kaip vadinamas 2 pav. užfiksuotas paprotys?

Atsakymas: _____ Kupoliavimas

3 taškai
Vertinimas

8. Nuotraukose matote tris skirtingas augalų puokštes. Kiekviena iš jų rišama tam tikros šventės progai.

8.1. Parašykite po paveikslėlius, kokių švenčių metu rišama kiekviena iš šių puokščių:

_____ Rasų (Joninių), Sekminių

_____ Žolinės

_____ Verbų sekmadienio

8.2. Kokių galių, kaip buvo tikima, turi trečiame paveikslėlyje matoma puokštė?

Atsakymas: _____

Suteikia sveikatos, vaikai greičiau auga, namams suteikia apsaugą

4 taškai
Vertinimas

9. Paveikslėliuose matote paukščius, kurie kalendoriuje turi savo dienas. Tomis dienomis laikomasi tam tikrų papročių. Po paveikslėliais parašykite, koks tai paukštis ir įrašykite jo dienai būdingų papročių aprašymo numerį:

		
Paukštis: Vieversys	Paukštis: Gandras	Paukštis: Gegutė
Papročio Nr. 1	Papročio Nr. 3	Papročio Nr. 2

- 1) Tą dieną suaugusieji vaikus ragindavo dukart apibėgti apie trobą, paskui iki galulaukės ir vėl namo, kad visus metus būtų greiti kaip šie paukšteliai.
- 2) Tą dieną jaunimas šokdavo apeiginį šokį „Gegužė“, kurio metu mergina užrištomis akimis išsirinkdavo tris vaikus, pasikeisdavo su jais dovanomis, paskui visus metus juos vadindavo broleliais, o šie ją – sesele.
- 3) Gyvavo paprotys lankyti vieni kitus aukštai keliant kojas – toks lankymas vadintas sterkavimu.

6 taškai
Vertinimas

10. Kuriais iš šių instrumentų galima išgauti garsus, panašius į paukščių giesmę? Pažymėkite du teisingus atsakymus:

			
+		+	

2 taškai
Vertinimas

11. Pasakos yra skirstomos į *pasakas apie gyvūnus, stebuklines pasakas, pasakas-legendas, pasakas apie kvailą velnią, buitines pasakas, pasakas be galo, melų pasakas* ir kt.

11.1. Kodėl pasakos be galo taip vadinamos?

Atsakymas: _____ Nes veiksmas kartojasi ir niekada nesibaigia

11.2. Kuo pasižymi stebuklinės pasakos? Pažymėkite teisingą atsakymą:

- Jose nėra dialogų
- **Magiškais daiktais ar būtybėmis**
- Atsispindi realūs įvykiai
- Veikia vienas veikėjas

11.3. Perskaitykite pasakų pavyzdžius ir įrašykite lentelėje, kokios rūšies tai pasakos:

<p><i>Sėdėjo senelis ant akmenėlio, žiūrėjo į vandenėlį, tik pliumpt ir įkrito. Mirko mirko, rūgo rūgo. Išmirko, išrūgo, išlipo ant kranto. Sėdėjo senelis ant akmenėlio...</i></p>	<p>Pasaka be galo</p> <hr/>
<p><i>Vieną kartą gyveno devyni broliai ir dešimta sesuo. Sesuo ėmė ir ištekėjo. Ir broliai pasiliko vieni namie gyventi. Kartą sesuo, pasiilgusi brolių, išsiprašė vyro namo viešėtų. Pakinkė jos vyras jai arklių, pasiėmė bandelę ir važiuoja. Privažiuoja mišką, žiūri – atsiveja slibinas devyniagalvis...</i></p>	<p>Stebuklinė pasaka</p> <hr/>
<p><i>Kitą kartą viens žmogus vis sakydavęs: – Kad aš būčiau Pono Dievo vietoj, tai aš kitoniškai svieta surėdyčiau ir aprūpyčiau. Vienąkart jį Ponas Dievas ėmęs ir pasodinęs aukštai ant debesų. Tas žmogus, ten tupėdamas, visą svieta apmatęs. Bet Ponas Dievas jam liepęs didelę kantrybę turėti, tai jis ką matęs – gerą ar blogą, vis kentėjęs. Ale pažvelgęs ant savo namų ir laukų, pamatęs savo kaimyną nešant javus iš jo dirvos į savo ir nebeiškentėjęs, surikęs: „Ką tu čion dirbi?!“ Kaimynas pakritęs ir – negyvas.</i></p>	<p>Pasaka-legenda</p> <hr/>

5 taškai

Vertinimas

12. Šiuose dirbiniuose pavaizduotas tas pats motyvas, labai dažnas lietuvių tautodailėje.

		
Karpinys	Rankšluostinė	Prieverpstė

12.1. Koks tai motyvas? _____ Gyvybės medis

12.2. Parašykite po paveikslėlius, kaip vadinami šie tautodailės dirbiniai.

12.3. Kodėl tautodailės dirbiniuose dažnai kartojasi tie patys motyvai? Pažymėkite du teisingus atsakymus:

- Jie buvo naudojami kaip simbolių kalba
- Meistrai mokydavosi mokyklose, kaip daryti tautodailės dirbinius
- Tradiciniai amatininkai stengdavo tiksliai atkartoti pripažintų tautodailininkų darbus
- Dėl tradicijų perdavimo ir tęstinumo

6 taškai
Vertinimas

13. Su koku tradiciniu instrumentu yra susieti ir atmintiniais metais paskelbti 2026-ieji?

Atsakymas: _____ su kanklėmis, paskelbti atmintiniais Kanklių metais (tinka bet kuris arba abu atsakymai)

1 taškas
Vertinimas

14. Kokiai styginių instrumentų rūšiai (*griežiamiesiems, mušamiesiems ar skambinamiesiems*) priskiriamos kanklės?

Atsakymas: _____ Skambinamiesiems

1 taškas
Vertinimas

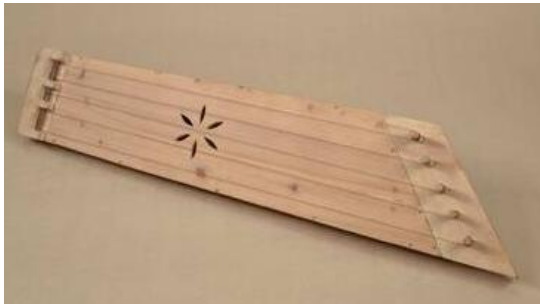
15. Kodėl kanklės laikomos lietuvių tautiniu instrumentu? Pažymėkite teisingą atsakymą:

- ❖ Nes jų muzika įtraukta į Dainų šventės repertuarą
- ❖ Nes kanklės nuo seno būdingos visiems Lietuvos etnografiniams regionams
- ❖ Nes jos turi galias istorines šaknis Lietuvoje ir yra susijusios su liaudies tradicijomis

1 taškas

Vertinimas

16. Nuotraukose – skirtingų Lietuvos etnografinių regionų kanklės. Parašykite, kurios kanklės būdingos Aukštaitijai, kurios Mažajai Lietuvai, kurios Suvalkijai (Sūduvai) ir kurios – Žemaitijai:

	
<p>Mažajai Lietuvai</p>	<p>Suvalkijai (Sūduvai)</p>
	
<p>Žemaitijai</p>	<p>Aukštaitijai</p>

4 taškai

Vertinimas

17. Rasa savo miesto kultūros centro folkloro ansamblyje groja kanklėmis. Ansamblio vadovė paaiškino, kad senųjų kankliavimo tradicijų jų etnografiniame regione nebuvo užfiksuota, bet XX a. pradžioje čia išplito kaimyninio regiono kankliavimo tradicija. Kuriame etnografiniame regione gyvena Rasa?

Atsakymas: _____ Dzūkijoje (Dainavoje)

1 taškas

Vertinimas

Šaltiniai:

1. <https://www.ekgt.lt/veiklos-sritys/etnokultūrinis-ugdymas/lietuvos-mokiniu-etnines-kultūros-olimpiada/metodine-medžiaga-tema-kalendoriniai-papročiai-ir-liaudies-kuryba.html>
2. <https://ekgt.lt/veiklos-sritys/etnokultūrinis-ugdymas/lietuvos-mokiniu-etnines-kultūros-olimpiada/metodine-medžiaga-rengiant-mokinius-olimpiadai-tema-kalendorines-sventes-ir-papročiai.html>
3. <https://ekgt.lt/etnografiniai-regionai/bendra-informacija/>
4. <https://www.vle.lt>
5. „Tradicinė Sekminių šventė 2021“. Vaizdo operatorius ir montuotojas V. Jasulevičius, rež. N. Černevičienė: <https://www.youtube.com/watch?v=0pjLVcFA0OI&t=442s>